herpy

AGAMER

Forest Garden Lizard

Calotes emma

Calotes emma er en slank, dagaktiv agam fra skovene i Sydøstasien, der klatrer i buske og lave træer og kendes på de små grupper af torne bag øjet og over trommehinden. Den bliver 28-35 cm, er brun med mørke bånd og lever af insekter. Der findes næsten ingen viden om pasning i fangenskab, så vejledningen bygger på levestedet og på den nære slægtning *Calotes versicolor*.

Familie: Agamidae Tidligere navn: *Calotes alticristatus*

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**28-35 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**8-12 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Træboende**
Biotop	**Tørskov og regnskov**
Sværhedsgrad	**Øvet**

PASNING

Min. terrarie	**100 × 50 × 100 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**25-29 °C**
Hotspot	**33-38 °C**
Temperatur, nat	**21-24 °C**
Luftfugtighed	**65-85 %**
Vand	**Vandskål**
UVB	**Nødvendig** Ferguson-zone 2
Kost	**Insekter**
Holdes	**Enkeltvis eller parvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kuldstørrelse	**10-12 æg**
Inkubation	**60-70 dage** ved 27-31 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Ikke omfattet**
EU-bilag	**Ikke omfattet**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Arten er ikke opført på CITES eller i EU's bilag, så der kræves ingen CITES-papirer. Ingen agamer står på den danske liste over dyr, som private ikke må holde (bekendtgørelse nr. 1261 af 17.11.2015), og arten er ikke på EU's liste over invasive arter.

Om arten

Calotes emma er en slank, kantet agam med lang, sammentrykt hale og en kam af skæl langs nakken og forkroppen, som fortager sig bagud. På hver side af hovedet sidder tre små grupper af torne, helt adskilt fra hinanden: én bag øjenbrynet og to over trommehinden. Foran hver skulder løber en tværfold, som er sort med en uregelmæssig hvid kant, og strubesækken er kun lidt udviklet.

Grundfarven er brunlig til olivenbrun med mørkebrune tværbånd på ryggen, som er lysere i midten og afbrudt af et hvidt bånd langs hver side. Øjenlågene har korte brune striber, der stråler ud, og et brunt bånd løber fra øjet til trommehinden. Ben og hale har utydelige mørke tværbånd.

Dyret bliver 28-35 cm inklusive hale, og halen udgør omkring to tredjedele af længden. Kroppen måler 7-11 cm fra snude til kloak. Som hos andre agamer kan halen ikke afkastes. Levealderen i fangenskab er ikke dokumenteret; 8-12 år er et skøn ud fra *C. versicolor*.

C. emma ligner *Calotes versicolor* meget. Forskellen ses på, at *C. emma* har en tydelig torn bag øjet og små, kornede skæl i huden foran forbenet, og at *C. versicolor* mangler begge dele. To underarter regnes for gyldige: *Calotes emma emma* på den thailandske halvø syd til Perak i Malaysia og *Calotes emma alticristatus* i det nordlige Thailand og det sydlige Kina.

Udbredelse og levested

Calotes emma lever i det kontinentale Sydøstasien og nabolandene: i Myanmar, Thailand (også på Phuket og andre kystnære øer), Laos, Cambodja, Vietnam (også Con Dao-øerne) og på den malaysiske halvø, i det sydlige Kina (Yunnan og Guangdong) og i Nordøstindien (Assam, Mizoram, Tripura og Nagaland) og Bangladesh. Kortet viser disse lande. En forekomst i Bhutan er mulig, men ikke sikker.

Underarten *C. e. emma* lever på den thailandske halvø og syd for den, mens *C. e. alticristatus* findes i det nordlige Thailand og det sydlige Kina.

> **Oprindelig udbredelse:** Kina, Indien, Bangladesh, Myanmar (Burma), Thailand, Laos, Vietnam, Cambodja og Malaysia.

LEVESTED

Arten lever i skove af flere slags: tør løvfældende skov, kystskov og fugtig stedsegrøn skov, ofte langs bække og i skovbryn. Den er dagaktiv og både trægående og jordlevende. Den ses oftest på lav vegetation 30-150 cm over jorden, især i kanten mellem skov og åbent terræn som stier og veje, og den jager også på skovbunden langs smalle, langsomt flydende bække. Den er mest almindelig i uforstyrret skov, men findes også i forstyrret skov. Ved bebyggelse ses den sjældent.

Klimaet er tropisk: den nordlige underart lever med en tør vinter, den sydlige med monsunklima. Føden er insekter og andre hvirvelløse dyr: græshopper, myrer, termitter, kakerlakker, biller, natsommerfugle og lavtflyvende dagsommerfugle samt insekter og larver fra jorden. Yngletiden ligger i forsommeren (maj-juni).

Pasning

TERRARIET

Der findes næsten ingen viden om pasningen af *Calotes emma*, og arten er sjælden i fangenskab. Pasningen her bygger på levestedet (tropisk skov, lave grene og krat, 30-150 cm over jorden) og på størrelsen. Tallene for temperatur, luftfugtighed, UVB, terrariemål, foder og adfærd er lånt fra den nære slægtning *Calotes versicolor* og tilpasset en lidt mindre art fra skov.

En voksen *C. emma* skal have et terrarie på mindst 100 × 50 × 100 cm (længde × bredde × højde). Arten klatrer, så højden er lige så vigtig som gulvarealet. Et par skal have mindst 120 × 60 × 100 cm. Stort og højt er bedre.

Indret med mange grene i forskellige tykkelser og hældninger, kork, bark, en bagvæg med klatremuligheder og levende eller kunstige planter, så øglen både kan sidde højt og skjule sig i løv. Som bund passer en blanding af jord og løv, som holdes let fugtig. Terrariet skal have god ventilation og et tætsluttende låg, for arten er hurtig og springer. Fjern ekskrementer og foderrester dagligt.

Læs mere: Lys og UVB Læs mere: Luftfugtighed, forstøvning og ventilation

TEMPERATUR

Arten har brug for en tydelig gradient. Dagtemperaturen i terrariet skal ligge på 25-29 °C, og på solpladsen skal der være 33-38 °C, målt på overfladen med et IR-termometer. Om natten skal der være 21-24 °C. Placér solpladsen på en gren i halv højde eller højere, og sørg for, at øglen altid kan komme væk fra varmen.

Brug en halogenspot eller en anden varmelampe over solpladsen, afskærmet med et gitter, så dyret ikke brænder sig. Mål luften med termometre i den varme og den kølige ende. Om natten slukkes varmen, og temperaturen må følge rummet, så længe den ikke falder under 21 °C. For lav temperatur giver dårlig fordøjelse og appetit.

Læs mere: Varme og temperatur

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Den relative luftfugtighed skal ligge på 65-85 %. Det opnås ved at forstøve terrariet let en til to gange dagligt og lade bunden og planterne tørre delvist mellem forstøvningerne. Øglen drikker vanddråber fra blade og grene, så forstøvningen giver også drikkevand.

Stil desuden en lav skål med frisk vand i terrariet, og skift vandet dagligt. Er luften vedvarende for tør, får dyret problemer med hudskiftet.

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv og soler sig, så den har brug for kraftigt lys og UVB. Brug et UVB-rør på 5-7 % (T5 HO) over solpladsen, svarende til Ferguson-zone 2. Dyret lever i skovkanter og halvskygge og skal derfor have en lidt lavere zone end agamer fra åbent land. Målet er et UV-indeks på 2-3 ved solpladsen og lavere længere nede. Afstanden mellem rør og dyr afhænger af rør og armatur og kontrolleres med en UV-måler. Rørene skiftes efter producentens anvisning, fordi UVB-udstrålingen falder, længe før røret holder op med at lyse.

Tænd lyset omkring 12 timer om dagen. Varmelamper giver ikke UVB og kan ikke erstatte røret.

FODER

C. emma er insektæder. I naturen æder den græshopper, myrer, termitter, kakerlakker, biller, natsommerfugle og larver. Planteføde er ikke dokumenteret.

Giv varieret levende foder, der ikke er større end afstanden mellem dyrets øjne: græshopper, fårekyllinger, kakerlakker, silkeorme og larver, med melorme og voksmøllarver som tilskud. Unger fodres dagligt, ungdyr og voksne hver anden dag. Støv foderinsekterne med kalk ved de fleste fodringer og med et vitamin- og mineraltilskud en gang om ugen. Giv insekterne næringsrigt foder dagen før. Hold fodermængden nede, hvis dyret bliver fedt. Tilbyd foderet i grenhøjde, så dyret kan jage fra sin udkigspost.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Arten er dagaktiv og hurtig og kan smutte ud, når låget åbnes. Giv et nyt dyr et par uger i fred. Den egner sig til at kigge på og ikke til hyppig håndtering, og skal den tages op, så støt kroppen og grib aldrig i halen.

Adfærden i fangenskab er ikke beskrevet, men hannerne er formentlig territoriale som hos *C. versicolor*, så der må kun være én han i hvert terrarie. Et par i et stort terrarie kræver opsyn, og er der bid eller sår, skal dyrene skilles. Tegn på stress er vedvarende mørke farver, flugtforsøg og foderstrejke.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Kønsforskellene er ikke beskrevet nærmere for arten; som hos *C. versicolor* har hannen formentlig et bredere hoved, en højere nakkekam og en tykkere halerod. Alderen ved kønsmodenhed er ikke dokumenteret; hos *C. versicolor* indtræder den i løbet af det første år. Sæt kun dyr i avl, når de er i godt huld.

PARRING

I naturen yngler arten i maj-juni. Parringsadfærden er ikke beskrevet for arten. Sæt hunnen til hannen i et stort terrarie og hold øje med dem, så hunnen kan komme væk, hvis hannen bliver for voldsom.

ÆGLÆGNING OG KULD

Hunnen lægger omkring 10-12 æg; tallet bygger på få oplysninger. Antal kuld pr. år er ikke dokumenteret. Som hos *C. versicolor* graver hunnen et hul i fugtig jord og dækker æggene til. Terrariet skal derfor have et sted med mindst 20 cm fugtig jord og sand eller en æglægningskasse. Mangler hun et egnet sted, kan hun holde æggene tilbage, og det kan være livsfarligt. Giv hunnen rigeligt foder og kalk før og efter lægningen.

INKUBATION

Æggene klækker efter omkring 60-70 dage. Rugetemperaturen er ikke dokumenteret; 27-31 °C er lånt fra *C. versicolor*. Grav æggene forsigtigt op uden at vende dem, og læg dem i en lukket beholder med let fugtig jord, sand eller vermiculit med små lufthuller. Æg, der bliver gule, falder sammen eller mugner, er som regel døde og kan fjernes.

OPDRÆT AF UNGER

Størrelsen af de nyklækkede unger er ikke dokumenteret. Hold dem i et mindre, men højt og godt ventileret terrarie med grene, planter, solplads, UVB og samme luftfugtighed som de voksnes. Fodr dem dagligt med små insekter som små fårekyllinger, små larver og bananfluer, støvet med kalk. Hold ungerne sorteret efter størrelse, og skil hannerne ad, så snart

de begynder at vise farver og territorial adfærd.

Sundhed og typiske fejl

De fleste problemer skyldes fejl i pasningen: for lav temperatur, for lidt UVB, ensidigt foder og for tør luft. Typiske problemer hos agamer er:

- Knoglesvind (metabolisk knoglesygdom) ved for lidt UVB og kalk.
- Dårlig fordøjelse og appetit ved for lav temperatur.
- Problemer med hudskiftet ved for tør luft.
- Bidsår og stress hos hanner, der holdes sammen.
- Æglægningsbesvær hos hunner uden egnet gravebund.
- Parasitter hos vildfangede dyr, som bør undersøges af en dyrlæge og sættes i karantæne i mindst tre måneder.

Et sundt dyr har klare øjne, en rank holdning og er aktivt. Vask hænder efter kontakt med dyr og terrarie, da krybdyr kan bære salmonella. Opsøg en dyrlæge med erfaring i krybdyr, hvis dyret taber sig, ikke spiser, gaber uden at sole sig eller virker sløvt.

Læs mere: Karantæne og hygiejne Læs mere: Typiske sygdomme og tegn på sygdom Læs mere: Køb af dyr: opdræt, vildfang og transport

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.